

Nová lokalita spoločenstva *Caricetum davallianae* Dutoit 1924 na lokalite Železnô (Nízke Tatry)

New locality of the association *Caricetum davallianae* Dutoit 1924 on the locality Železnô (Nízke Tatry Mts)

KATARÍNA HEGEDŮŠOVÁ

Botanický ústav SAV, Dúbravská cesta 14, 845 23 Bratislava 4

The paper presents a new locality of the association *Caricetum davallianae* in the Nízke Tatry Mts. The association is classed as the most widespread fens in the basin Liptovská kotlina. High biological value is conditioned of the presence of rare and endangered taxa.

Porasty asociácie *Caricetum davallianae* sú rozšírené od atlantickej až po kontinentálnu Európu, v nížinách aj v subalpínskom pásme, s optimom vo vyšších pohoriach. Na území Slovenska sa daná asociácia vyskytuje vo všetkých častiach jadrových pohorí centrálnych Karpát a v priľahlých kotlinách (Hájek & Háberová 2001). V Liptovskej kotline je najrozšírenejším spoločenstvom slatinných lúk. Plošne tu netvorí väčšie porasty, veľmi často sa však vyskytuje v mozaike rastlinných spoločenstiev na početných prameniskách a alúviách potokov Nízkych Tatier a Chočského pohoria (Ružičková 1986). Z Nízkych Tatier a Liptovskej kotliny spoločenstvo udávajú Sillinger (1933), Ružičková (1980, 1986). Od ostatných porastov opísaných zo Slovenska sa líšia eutrofnejším charakterom, s blízkym vzťahom k spoločenstvám zväzu *Calthion*. Nová lokalita asociácie *Caricetum davallianae* sa vyskytuje v závere Ľupčianskej doliny, neďaleko detskej ozdravovne Železnô.

Metodika

Nomenklatúra cievnatých rastlín je uvádzaná podľa Marholda et al. (1998) ako i kategórie ochrany, ohrozenosti a vzácnosti. Nomenklatúra rastlinných spoločenstiev je v súlade s Valachovičom (2001). Na determináciu taxónov bol použitý Dostál & Červenka (1991, 1992). Stupeň ohrozenosti je uvádzaný podľa Valachoviča (2001). Jednotlivým taxónom boli priradené hodnoty abundancie, dominancie a sociability v zmysle sedemčlennej kombinovanej Braun-Blanquetovej stupnice v súlade s metodikou zürišsko-montpelierskej školy (Braun-Blanquet 1964). Za názvom lokality je uvedené číslo základného poľa stredoeurópskeho sieťového mapovania s podštvorcom.

Synmorfológia spoločenstva

Opísaná asociácia *Caricetum davallianae* je typické dvojvrstvé spoločenstvo bylín s prevládajúcimi nízkymi ostricami. Dominantným druhom je *Carex davalliana*, ktorý tvorí medzi bazénikmi naplnenými vodou rôzne hrubé trsy. Strieda ho *Carex panicea*, *C. lepidocarpa*, *C. flava*, *C. nigra*, avšak bez väčšej dominancie. Fyziognómiu asociácie dopĺňa prítomnosť páperníkov *Eriophorum latifolium*, *E. angustifolium* a *Primula farinosa*, *Parnassia palustris*, *Dactylorhiza majalis*, ktoré tu majú optimálne podmienky na rozvoj. Prítomné sú tiež mnohé vlhkomilné druhy zväzov *Calthion* a *Molinion*. Poschodie machorastov je dobre vyvinuté, s pokryvnosťou 30 %. Druhovú skladbu, vzhľadom na to, že jednotlivé taxóny neboli determinované, neuvádzam.

Floristické zloženie spoločenstva dokumentuje nasledovný fytoecologický zápis:

Lokalita: Nízke Tatry – Železnô, 7082ab, nadmorská výška: 1290 m n.m., expozícia: SZ, sklon: 0°, plocha zápisu: 25m², pokryvnosť: E₁:85 %, počet druhov: 36, dátum: 18. 7. 2002, autor zápisu: K. Hegedúšová

E₁: *Carex davalliana* 4.3, *C. nigra* 2.3, *C. panicea* 1.3, *C. flava* 1.2, *Centaurea* sp. 1.1, *Cirsium rivulare* 1.2, *Deschampsia flexuosa* 1.1, *Parnassia palustris* 1.1, *Eriophorum latifolium* 1.1, *Equisetum palustre* 1.1, *Crepis paludosa* 1.1, *Colchicum autumnale* +, *Filipendula ulmaria* +, *Briza media* +, *Myosotis palustris* +, *Eriophorum angustifolium* +, *Leucantheum vulgare* +, *Juncus conglomeratus* +, *Galium palustre* 1.2, *Juncus* sp. r, *Stellaria* sp. +, *Salix cinerea* +, *Epilobium palustre* +, *Dactylorhiza majalis* +, *Caltha palustris* +, *Tusilago farfara* +, *Juncus bufonius* +, *Primula farinosa* +, *Valeriana simplicifolia* +, *Potentilla erecta* +, *Ranunculus acris* +, *Juncus alpinoarticulatus* +, *Mentha aquatica* +, *Cruciata glabra* +, *Taraxacum palustris* r, *Luzula sudetica* +.

Diferenciálne a konštantne stále taxóny asociácie a zväzu *Caricion davallianae* podľa Hájek & Háberová (2001) determinované na lokalite: *Carex davalliana*, *C. lepidocarpa*, *C. flava*, *C. nigra*, *C. panicea*, *Primula farinosa*, *Eriophorum latifolium*, *Potentilla erecta*, *Equisetum palustre*, *Ranunculus acris*.

Spoločenstvo *Caricetum davallianae* patrí na Slovensku k veľmi ohrozeným, citlivým najmä na pokles vody. Melioráciami nastáva postupná degradácia na vlhkú lúku. V minulosti boli pozdĺž študovanej lokality vykopané odvodňovacie kanály, ktoré mali odvádzať prebytočnú vodu. Počas niekoľkých rokov sa však o toto zariadenie nik nestaral a vzhľadom na to, že územie napája voda z prírodného jazierka, celkové vysušenie zatiaľ nehrozí. Pri kontrole územia vo vegetačnom období 2002 (extrémne sucho) boli vodné bazéniky prázdne, pôda bola vlhká, signalizujúca ale dostatok podzemnej vody. V časti lokality môžeme tiež pozorovať záverečné štádium vývoja spoločenstva s *Phragmites australis*. V súčasnosti väčšiu mieru ohrozenia predstavuje výrazný nástup sukcesie, čomu by sa dalo zabrániť kosením lokality. Vysoká biologická hodnota je podmienená

tiež prítomnosťou vzácných a ohrozených taxónov: *Carex davalliana* (VU), *Dactylorhiza majalis* (§, VU), *Parnassia palustris* (LR), *Primula farinosa* (§, EN), *Valeriana simplicifolia* (VU). Po porovnaní s dostupnou literatúrou (Sillinger 1933, Ružičková 1980, 1986) ide o novú lokalitu asociácie *Caricetum davallianae* pre územie Nízkych Tatier.

Literatúra

- Braun-Blanquet J., 1964: Pflanzensociologie. Grundzüge der Vegetationskunde. Ed. 3. Springer, Wien, New York.
- Dostál J. & Červenka M., 1991: Veľký kľúč na určovanie vyšších rastlín. I. SPN, Bratislava.
- Dostál J. & Červenka M., 1992: Veľký kľúč na určovanie vyšších rastlín. II. SPN, Bratislava.
- Hájek M. & Háberová I., 2001: *Caricion davallianae*. – In: Valachovič M. (ed.), Rastlinné spoločenstvá Slovenska. 3. Vegetácia mokradí. Veda, Bratislava, pp. 204 – 207.
- Marhold K. et al., 1998: – In: Marhold K. & Hindák F. (eds), Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska. Veda, Bratislava, pp. 333 – 687.
- Ružičková H., 1980: Spoločenstvá zväzu *Caricion davallianae* v Liptovskej kotline. – *Biológia*, Bratislava, 4: 275 – 284.
- Ružičková H., 1986: Trávnaté porasty Liptovskej kotliny. – *Biologické práce*, Veda, Bratislava, XXXII/2: 30 – 39.
- Sillinger P., 1933: Monografická studie o vegetaci Nízkých Tater. Praha.
- Valachovič M. (ed.), 2001: Rastlinné spoločenstvá Slovenska. 3. Vegetácia mokradí. Veda, Bratislava.